

תוכן עניינים

פרק א': פתח דבר	1
פרק ב': הלכת השיתוף/חזקת השיתוף	3
פרק ג': הסדר איזון המשאבים	9
פרק ד': מהו הסכם ממון	11
1. כללי	11
2. דרישת הכתב	14
3. הסכם שותק	17
פרק ה': אישורו של הסכם הממון ואימותו	23
1. כללי	23
2. שינויו של הסכם ממון	27
3. אימות הסכם ממון בין בני זוג שנכרת לפני הנישואין - אימות בידי נוטריון	27
4. עיקרון הסמכות הנמשכת	29
5. הליך בוררות בין בני זוג	30
6. האם הסכם ממון שלא אושר מהווה "צוואה" השוללת את זכותה של האלמנה לרשת את נכסי המנוח	33
7. מה דינו של עיקול שנרשם על זכויות החייב בנכס לאחר שהחייב חתם על הסכם ממון המקנה את זכויותיו בו לבת זוגו ובטרם אישר בית-הדין הרבני את ההסכם	34
8. אישור הסכם בענייני משפחה - תקנה 43 לתקנות בית-המשפט לענייני משפחה (סדרי דין), התשפ"א-2020	38
פרק ו': ביטול הסכמי ממון	41
1. כללי	41
2. האם אישור הסכם ממון בבית-המשפט לענייני משפחה מונע מהצדדים מלטעון לפגם בכריתת ההסכם?	46
3. הדרך הראויה לתקיפת הליך אישור ההסכם	48
4. לא ניתן לאפשר לתובעת, היום, ובדיעבד, להתכחש להסכמותיה, המפורשות	49
5. תביעות שהוגשו על-ידי ילדי המנוח מנישואיו הראשונים, בגדרם ביקשו התובעים להורות על ביטול הסכם ממון שנערך בין המנוח לבין הנתבעת - התביעה נדחתה	52
6. הסכם ממון ותביעה לפינוי האישה מהדירה	55
7. כאשר בהסכם ממון בין בני זוג עסקינן, אשר נערך לאחר הליך גישור ארוך למדי והכולל אישור ההסכם במעמד בית-המשפט - אזי יש ליתן יד לביטול ההסכם אך ורק בנסיבות קיצוניות וחמורות במיוחד	56
8. ביטול הסכם בהתנהגות	59

9.	התיישנות	60
10.	שיהוי	61
11.	האם יש לבטל הסכם ממון שאושר וקיבל תוקף של פסק-דין, מאחר והוא נערך למראית עין ובמטרה להבריח רכוש מנושה?	65
12.	טענת התובעת כי יש לבטל את ההסכם המקפח שנחתם בהיעדר כשרות משפטית ובהיעדר גמירת דעת ומשום שנפל בכריתתו פגם מסוג העושק וכן בשל הטעיה שהטעה אותה הנתבע	66
13.	תובענה כספית וביטול הסכם אותה הגישה התובעת כנגד הנתבע, בן זוגה לשעבר. במסגרת התביעה עתרה התובעת להורות על ביטול הסכם ממון שנחתם ביניהם, בעילות של הפרת חוזה, עושק וכפיה	67
14.	פסק-דין המאשר פשרה - הסכם ממון	68
פרק ז': השיתוף הדחוי - משטר ההפרדה הרכושית		75
פרק ח': הזכות לאיזון בפקיעת הנישואין		77
1.	כללי	77
2.	מועד הקרע	79
3.	שיתוף ספציפי בנכסים	82
4.	הקדמת המועד לאיזון המשאבים	120
5.	דינה של פנסיה מוקדמת?	121
פרק ט': אופן האיזון		125
פרק י': מכירת דירת מגורים של בני הזוג		129
פרק י"א: סמכויות מיוחדות של בית-המשפט לענייני משפחה/בית-הדין הרבני		135
פרק י"ב: אמצעים לשמירת זכויות		151
פרק י"ג: חוק הירושה למול הוראות חוק יחסי ממון		157
1.	מבוא - המבוכה המשפטית	157
2.	עניין פלוני (עליון) - בני זוג שערכו הסכם ממון שלא אושר על-ידי בית-המשפט	157
3.	עניין פלוני (מחוזי) - בני זוג שערכו הסכם ממון שלא אושר על-ידי בית-המשפט	159
4.	עניין צ' א' (מחוזי) - בני זוג שערכו הסכם ממון שלא אושר על-ידי בית-המשפט	159
5.	עניין ג' א' (משפחה) - בני זוג נשואים שערכו הסכם ממון שאושר וקיבל תוקף של פסק-דין	160
6.	עניין פלוני נ' פלונית (משפחה) - בית-משפט לא אישר סעיף בהסכם ממון הדן ב"מצבי פטירה"	161
7.	עניין בן דרור (משפחה) - בני זוג ערכו הסכם ממון במסגרתו התחייב הבעל להעביר בעלות על מחצית הדירה על-שם האישה לאחר מותו	161
8.	עניין טלילה אחרים (משפחה) - הוראותיה של צוואה סתרו הוראותיו של הסכם גירושין שהמצווה היה צד לו	162

162.....	9. דיעות מלומדים
163.....	10. הקריאה לעורכי-הדין לשנות את דרך התנהלותם בבואם לנסח הסכם ממון מדיר
165.....	פרק י"ד: נכסי קריירה
169.....	פרק ט"ו: האם עומדת לנושה האפשרות לעקל בית מגורים הרשום על-שם בן זוגו של החייב.....
183.....	פרק ט"ז: מוניטין
209.....	פרק י"ז: ידועה/ה בציבור.....
209.....	1. כללי
213.....	2. מעין צוואה - ידועה/ה בציבור
222.....	3. הלכת השיתוף בין ידועים בציבור
227.....	פרק י"ח: האם יש להורות על תשלום הכתובה בנוסף לאיזון המשאבים
229.....	פרק י"ט: חוק לחלוקת חסכון פנסיוני חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, התשע"ד-2014
229.....	1. כללי
235.....	2. מטרה - סעיף 1 לחוק
236.....	3. הגדרות - סעיף 2 לחוק
243.....	4. בקשה לרישום של פרטי פסק-דין לחלוקת חיסכון פנסיוני - סעיף 3 לחוק
245.....	5. רישום הערה - סעיף 4 לחוק
247.....	6. תקנות לעניין רישום הערה - סעיף 5 לחוק
247.....	7. העברת חלק מהיתרה הצבורה של עמית לחשבון חדש של בן זוגו לשעבר - סעיף 6 לחוק
249.....	8. העברת חלק מהיתרה הצבורה של עמית שמשולמת לו קצבת פרישה חלקית, לחשבון חדש של בן זוגו לשעבר - סעיף 7 לחוק
251.....	9. הוראות לעניין חשבון חדש של בן זוג לשעבר - סעיף 8 לחוק
252.....	10. תוצאות רישומה של הערה על הסכום המועבר - סעיף 9 לחוק
255.....	11. פטירה בטרם העברת חלק מהיתרה הצבורה לחשבון של בן הזוג לשעבר - סעיף 10 לחוק
257.....	12. ייחוס עיקול או שיעבוד שהוטלו על יתרה צבורה של עמית - סעיף 11 לחוק
257.....	13. סייג להעברת חלק מיתרה צבורה של עמית לבן זוגו לשעבר - סעיף 12 לחוק
259.....	14. הוראות לעניין חלוקת החיסכון של גמלאי - סעיף 13 לחוק
261.....	15. העברת חלק מקצבת פרישה של גמלאי לבן זוגו לשעבר - סעיף 14 לחוק
266.....	16. דיווח - סעיף 15 לחוק

17. הפחתת חלק מקצבת פרישה בשל פסק-דין לחלוקת חיטכון פנסיוני -	
סעיף 16 לחוק	267
18. משיכת חלק מהסכום ההוני של עמית בקופת ביטוח ישנה, בידי בן זוגו	
לשעבר - סעיף 17 לחוק.....	269
19. איסור שיעבוד או העברה לאחר של הסכום המועבר לבן זוג לשעבר	
והוראות לעניין - סעיף 18 לחוק.....	270
20. תנאים לפעולות מסויימות לגבי הסכום המועבר לבן זוג לשעבר - סעיף 19	
לחוק.....	271
21. ייחוס עיקול או שיעבוד שהוטלו על קצבת פרישה, על סכום שנמשך שלא	
בדרך של קצבה או על סכום הוני - סעיף 20 לחוק	274
22. סייג להעברת חלק מקצבת פרישה, מסכום שנמשך שלא בדרך של קצבה	
או מסכום הוני של עמית לבן זוגו לשעבר - סעיף 21 לחוק	275
23. תשלומים לבן זוג לשעבר של חוסך שנפטר - סעיף 22 לחוק	275
24. שינוי התוספת - סעיף 23 לחוק.....	282
25. תיקונים עקיפים - סעיפים 24, 25 ו- 26 לחוק.....	283
26. הוראות שונות - סעיפים 27, 28, 29 ו- 30 לחוק	283
27. ההלכה הפסוקה.....	288
פרק כ': תמציות ההלכה הפסוקה	307
1. שיתוף בחובות	307
2. אין חולק שהצדדים נישאו בשנת 2016 ועל-כן חל בעניינם הסדר איזון	
המשאבים הקבוע בפרק השני לחוק יחסי ממון בין בני זוג הקובע שיתוף	
אובליגטורי דחוי לעת פקיעת הנישואין מחמת גירושין או פטירה של אחד	
מבני הזוג - מקום שבני הזוג לא ערכו הסכם ממון ביניהם, יחול עליהם הסדר	
איזון המשאבים כמפורט בפרק השני לחוק	307
3. על בעל דין הטוען לתחולתו של סעיף 15 לחוק יחסי ממון להוכיח דין זר,	
כלומר הדין שחל במקום מושבם של הצדדים בשעת עריכת הנישואין או	
בשעת עשיית ההסכם - דין זר כמוהו כעובדה שיש להוכיחה בראיות - בדרך	
כלל יוכח הדין הזר באמצעות חוות-דעת של מומחה לדין הזר	308
4. פירות שגדלו באופן טבעי על עץ שנשתל טרם הנישואין - טעמם "כטעם	
העץ". ואולם, אם במהלך הנישואין הושקה העץ, נגזם, דושן וטופח - יבואו	
הפירות הנוספים שצמחו כתוצאה מהמאמץ הנוסף שהושקע, בגדרי איזון	
המשאבים.....	308
5. הנטל להוכיח שיתוף ספציפי בנכס חיצוני מוטל על בן הזוג הטוען לשיתוף	
.....	308
6. מדובר במשרד שנרכש בתקופת החיים המשותפים - לאור הוראת סעיף 5	
(א) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, נקודת המוצא היא כי נמצא בבעלות משותפת	
של שניהם.....	308

7. סעיף 2(א) לחוק אומנם מתייחס לשינוי של הסכם ממון ולא ביטול, אך נקבע בפסיקה כי כפי ששינוי טעון כתב ואישור בית-משפט, כך גם ביטול של הסכם ממון וזאת מקל וחומר 309

8. הגם שסעיף 8 לחוק מאפשר גמישות רבה ומתן כלים לעריכת האיזון באופן הוגן המביא בחשבון לא רק שיקולים כלכליים, כדי להצדיק סטיה מכלל האיזון השווה יש צורך בקיומן של נסיבות מיוחדות, ולשם כך יש לבחון את מכלול נסיבותיו של כל מקרה לגופו בהתחשב בכלל השיקולים הרלוונטיים 309

9. במקרה של בני זוג אשר חל עליהם חוק יחסי ממון בין בני זוג גם אם מדובר בנכס חיצוני, ניתן להוכיח לגביו כוונת שיתוף ספציפית מכוח הדין הכללי 309

10. העובדה שהאישה פתחה חשבון נפרד ונטלה בו הלוואות אינה מעידה על הפרדה רכושית, וגם זכויותיה וחובותיה, כאלה של האיש, ייכללו באיזון, כאמור בסעיף 9 לחוק יחסי ממון 309

11. כאשר מדובר בהסכם שלא קיבל תוקף של פסק-דין בבית-המשפט יש לבחון אומד-דעת הצדדים ולגביו ואז להחליט מה נפקותו 310

12. הסדר איזון המשאבים הוא הסדר אובליגטורי - דחוי, לפיו במהלך חיי הנישואין אין לבן זוג אחד זכות קניינית ברכוש בן זוגו, רק מפאת חיי הנישואין 310

13. בהתאם להוראות סעיף 2 לחוק יחסי ממון הסכם המסדיר יחסי ממון בין בני זוג טעון אישורו של בית-המשפט לענייני משפחה או בית-הדין הדתי שלו הסמכות לדון בענייני נישואין וגירושין של בני הזוג 310

14. בכדי לקבוע מהי אותה נקודה בה נפער הקרע על בית-המשפט לבחון, בין היתר, מתי חל שבר בלתי-ניתן לאיחוי ביחסים בין הצדדים, מתי הגיעו הנישואין לסיומם בפועל, מתי החלה התנהלות כלכלית נפרד ועצמאית וכדומה 311

15. עיקרה של הלכת השיתוף הספציפי הוא כי אין מניעה, גם בהינתן חוק יחסי ממון, כי בן זוג יטען מכוח דין כללי כלשהו שיש לו זכויות בנכס הרשום על-שם בן הזוג האחר ושהיה בבעלותו ערב הנישואין, תוך התייחסות למערכת היחסים המיוחדת של השותפות הנובעת מחיי הנישואין 311

16. ראוי להימנע מחוזים המסדירים בהינף אחד ובלא הפרדה ברורה את הזכויות והחובות של אותם צדדים הן כידועים בציבור והן כנשואים. ערבוב כזה אינו רצוי, ויש בו לשבש את התחומים, להרבות מחלוקות וליצור פתח לבעיות מיותרות. כך במיוחד כאשר במועד כריתת החוזה מעמדו של הקשר בין הצדדים הוא של ידועים בציבור בלא שיש בידיהם באותו שלב די נתונים באשר לסיכויים, לתזמון ולתנאים של תרחיש הנישואין 312

17. ככלל, נקודת המוצא היא כי יש לאזן הזכויות הנזילות בלבד, בעוד שאת הזכויות העתידיות יש לחלוק לפי החוק לחלוקת חסכון פנסיוני. עם-זאת, קיימות נסיבות חריגות בהן יש מקום להוון חלק מהזכויות, אשר מועד פירעונן קרוב, על-מנת לסיים ההתחשבות הכללת.....312
18. בנסיבות המקרה דנן, הוכחה כוונת שיתוף, אולם לאור בעלות אבי המשיב על הנכס, ניתן להעתיקו לחיוב כספי בגובה מחצית משווי הדירה.....312
19. סעיף 3(א) לחוק יחסי ממון קובע שבמידה ובני זוג לא ערכו הסכם ממון, רואים אותם כמי שהסכימו להסדר איזון המשאבים הקבוע בחוק - אין חולק כי בנדוננו הצדדים לא ערכו הסכם ממון. לפיכך, ובהתאם לסעיף 5(א) לחוק יחסי ממון, עם פקיעת הנישואין זכאי כל אחד מבני הזוג ל"מחצית שווים של כלל נכסי בני הזוג".....313
20. הנטל הרובץ על כתפיו של הטוען לביטולו של הסכם הממון שאושר כפסק-דין, מחמת פגם בכריתתו הוא נטל נכבד וכי הוא נדרש להעלות טעמים כבדי משקל המצדיקים זאת - כך גם ברי, לא בנקל ייעתר בית-המשפט ויעניק את סעד הביטול.....313
21. חוק יחסי ממון אינו מגדיר את אותן הנסיבות המיוחדות המצדיקות לסטות מהכלל האיזון השווה הקבוע בסעיף 5 לחוק יחסי ממון ובפסיקה נקבע כי שיקול-דעת כאמור יופעל במשורה ורק בקיומן של נסיבות מיוחדות ולשם כך יש לבחון את מכלול נסיבותיו של כל מקרה לגופו בהתחשב בכלל השיקולים הרלוונטיים.....313
22. סעיף 8(2) לחוק מקנה לבית-המשפט סמכות במקרים המתאימים לסטות מהכלל שנקבע בסעיף 5 לחוק, ולקבוע שאיזון שווי הנכסים, כולם או מקצתם, לא יהיה מחצה על מחצה, אלא לפי יחס אחר שייקבע, בהתקיים נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת.....314
23. יש לדחות טענות התובעת כי אין לכלול באיזון המשאבים את ההלוואה מבנק פלוני, ההלוואה מבנק אלמוני וממקום עבודתו של הנתבע. על הצדדים חל חוק יחסי ממון ובאיזון המשאבים יש להביא בחשבון את כל הזכויות, הנכסים, החובות וההתחייבויות שנוצרו בתקופת החיים המשותפים.....314
24. הוראות סעיף 5(א)1 לחוק יחסי ממון אמנם קובעות, כי נכסים שהיו ברשות מי מבני הזוג ערב הנישואים, או נכסים שנתקבלו במתנה או בירושה, אינם ברי איזון.....314